

Poziția Asociației „Ad Astra” a Cercetătorilor din România privind încălcările tot mai frecvente ale eticii academice în publicațiile științifice

1. Introducere

Asociația Ad Astra își exprimă profunda îngrijorare față de tendința de escaladare a încălcării eticii academice în publicarea articolelor științifice. Doua aspecte în acest sens ies în evidență și anume: a) frecvența tot mai mare și „inventivitatea” formelor de fraudă în publicare și b) practică alarmantă de publicare a rezultatelor cercetării în stilul fabricilor de articole („*paper mill*”). Astfel, un număr tot mai mare de cercetători adoptă această practică incorectă, unii ajungând la performanța ca după o cariera mai mult decât modestă să publice un număr foarte mare de articole, în unele cazuri chiar și peste 100 de articole de cercetare pe an, adică un articol la ~3 zile!

2. Problematika abordată

2.1 Perspectivă globală

Observăm cu mare îngrijorare tendința de creștere a numărului/proporției articolelor a articolelor care sunt publicate prin proceduri editoriale dubioase, străine de uzanțele curente de evaluare peer-review. Aceste proceduri, care în mod normal durează luni de zile, ajung, prin practicile fabricilor de articole, să fie realizate în câteva săptămâni sau chiar zile. Acest lucru arunca suspiciuni serioase și justificate legate de corectitudinea și obiectivitatea procesului evaluare peer-review. Aceasta situație este cu atât mai îngrijorătoare cu cât nu numai că lipsesc măsurile de contracarare, dar mai mult, sunt premiați protagoniștii acestui fenomen de abatere semnificativă de la normele eticii academice. Astfel stimulentele pentru astfel de practici, inclusiv recompensele bănești, au atins cote alarmante, adesea de zeci de mii de euro/persoană/an¹.

Un raport recent² din „*Nature*” evidențiază gravitatea acestei probleme, indicând printre altele prezența a sute de mii de articole false în comunitatea științifică. Acest fenomen, aproape inexistent în anul 2000, reprezintă acum valori alarmante fiind în continua creștere în literatura științifică globală. Comunitatea academică globală este din ce în ce mai conștientă de această problemă, semnalând necesitatea unei schimbări către standarde de calitate mai stricte. În acest context, într-un articol recent apărut tot în revista *Nature*³, se menționează existența în China și actualizarea continua a unei lista de reviste considerate prădătoare și care prezintă o conduită incorectă de manipulare a citărilor. Prin aceasta tehnică autorii încearcă să-și mărească artificial nu numai numărul de citări dar și numărul de articole. Lista denumită "*Early Warning Journal List*" include în prezent 24 de reviste, dintre care aproape 50% aparțin categoriei "*paper mill*".

Asociația Ad Astra trage un semnal de alarma privind cazurile tot mai dese de fraudă în articolele publicate de autorii din România (de exemplu falsificarea imaginilor/figurilor în articolele publicate, fapt care pun sub semnul întrebării validitatea științifică a întregului articol). Astfel, site-ul [PubPeer.com](https://pubpeer.com) are numeroase semnalări de „articole problemă” suspectate de fraudă, un studiu recent arătând că mai mult de două treimi din comentariile și sesizările de pe PubPeer.com sunt legate de un anumit tip de abatere, în principal despre manipularea imaginilor⁴.

2.2 Implicații și instituțiile naționale

În România, această tendință îngrijorătoare s-a manifestat sub diferite forme, câștigând din nefericire un avânt semnificativ în ultimii ani.

- Din păcate, universități și instituții academice din țară susțin publicarea de articole, indiferent de calitatea manuscrisului și de seriozitatea revistei către care se trimite spre publicare manuscrisele. De curând au apărut semnalări și în presa în ceea ce privește aceasta "afacere", iar conform unui articol [PressOne.com](https://pressone.com)⁵ un număr foarte mare de universități din țară cel puțin tolerează, dacă nu chiar și încurajează aceste practici. Anul trecut, chiar Consiliul Național al Cercetării Științifice (CNCS) s-a sesizat⁶ (sesizare care a dus la suspendarea temporară a competiției PRECISI 2023) în privința existenței unui număr tot mai mare de articole din categoria "paper mill" pentru care s-au solicitat (și, în mod regretabil, ulterior chiar s-au acordat recompense financiare. Ne întrebăm ce măsuri a luat Ministerul Educației pentru contracararea acestui proces îngrijorător. Articole publicate de cadre didactice și cercetători din universitățile menționate în articolul publicat în [PressOne.com](https://pressone.com)⁵ apar în mod frecvent pe liste de articole fraudate sau suspecte de fraudă. Sprijinirea cadrelor de cercetare să publice în reviste cu un sistem îndoielnic de evaluare a articolelor (inclusiv în reviste prădătoare) prin plata taxelor de publicare, nesancționarea cadrelor didactice pentru falsurile din publicațiile lor sau chiar promovarea acestora în poziții de conducere a universităților/facultăților ori coordonarea tezelor de doctorat reprezintă un fenomen de maximă gravitate. O căutare rapidă pe [PubPeer.com](https://pubpeer.com), site de semnalare a fraudelor și neregulilor în publicații, arată că cercetători sau profesori din cadrul unora dintre universitățile mai sus menționate, deja sunt protagoniști de trista faima. O modalitate exemplară de reacție la observațiile semnalate pe [PubPeer.com](https://pubpeer.com) se poate găsi aici⁷, din aceasta putând fi extrase schimbări pozitive în ceea ce privește procesul complex al cercetării, cum a fi: accesul la toate protocoalele experimentale, accesul public la aplicații software (aplicații) și algoritmi, conversia caietelor de laborator în format digital precum și facilitarea vizitelor la laborator pentru diseminarea rezultatelor cercetărilor efectuate.

- Analiza listei de articole publicate de unii dintre membrii activi ai Academiei Române arată o frecvență neobișnuit de mare de articole publicate în reviste aparținând editurilor MDPI⁸ și Hindawi⁹. Aceste două edituri sunt bine-cunoscute pentru agresivitatea politicilor lor editoriale. Deși unele reviste aparținând acestor două edituri au un sistem de *peer review* corect, totuși proastă

reputație a acestora se datorează printre altele numărului ridicat de semnalări pe site-ul [PubPeer.com](https://pubpeer.com) privind fraude și alte probleme de etică legate de articolele publicate. Regretabil, 11 articole având drept autori 4 membrii activi ai Academiei Române sunt semnalate pe PubPeer cu probleme evidente de fraudă. Atragem atenția că aceste aspecte au un potențial crescut de a compromite integritatea și reputația uneia dintre cele mai respectate instituții academice ale națiunii.

- Ministerul Cercetării, Inovației și Digitalizării (MCID): „*Gala Cercetării Românești*”, eveniment menit să întinerească cercetarea românească, a recunoscut din păcate cercetători cu tendințe de a publica în edituri dubioase, precum MDPI⁸. La ultima ediție a acestui eveniment, Asociația Ad Astra a observat o minoritate de certe valori a fost complet eclipsată de o majoritate de false valori în cercetare și pentru care calitatea e egală cu numărul de articole de tip "nu-contează-unde-publicam-si-ce-publicam". Acest lucru ridică îngrijorări serioase cu privire la criteriile utilizate pentru acordarea și recunoașterea contribuțiilor științifice la nivel național.

3. Apel urgent la acțiune

Cu o alocare de doar 0,12% din PIB pentru cercetare-dezvoltare în 2022, comparativ cu media Uniunii Europene de 0,74%, România se confruntă cu cel mai scăzut nivel de finanțare a cercetării din cadrul UE. Această subfinanțare cronică, printre alte consecințe negative, a dus la o deteriorare semnificativă a mediului de cercetare, la o emigrare masivă a talentelor științifice și din păcate și la apariția fenomenului "*paper mill*". Având în vedere aceste evoluții, Asociația Ad Astra îndeamnă la acțiune imediată din partea tuturor părților interesate din comunitatea științifică românească, inclusiv universități, Academia Română, MCID și institutele de cercetare. Solicităm un efort colectiv pentru a opri aceste tendințe îngrijorătoare, care nu numai că subminează integritatea cercetării științifice, ci și creează un precedent periculos pentru generațiile viitoare de cercetători.

3.1 Revizuirea criteriilor de evaluare

Un pas crucial în abordarea acestor probleme este reevaluarea criteriilor actuale utilizate în evaluarea calității cercetării, atât la nivel de cercetător cât și la nivel de instituție de cercetare. Aceasta include trecerea de la măsurile pur scientometrice, cum ar fi factorii de impact, număr total de articole indiferent de calitatea lor, numărul total de citări ale articolelor unui cercetător, factorul Hirsch, la evaluări holistice și calitative ale contribuțiilor de cercetare. În acest sens Asociația Ad Astra și-a exprimat în mod public, printr-un comunicat¹⁰ susținerea Declarației de la San Francisco privind evaluarea cercetării (DORA), care subliniază necesitatea unor modalități noi evaluarea cercetării, cu un grad de obiectivitate mult mai ridicat. Cerem în mod explicit sprijinirea exclusiv a celor care publică în jurnale de calitate, de top în domeniul lor, a celor care

aduc contribuții majore în domeniul lor de activitate, indiferent de numărul absolut de publicații, de factorul lor Hirsch. Pe de altă parte, cerem descurajarea publicării în jurnalele de calitate îndoielnică cu practici editoriale sub un standard de calitate larg acceptate.

3.2 Stabilirea de noi standarde

Este imperativ necesar să instituim și să impunem standarde riguroase și neechivoce pentru procesele de evaluare și publicare științifică. Acest demers necesită o analiză exhaustivă și sistematică a integrității și credibilității revistelor științifice, asigurând astfel transparență totală în procesul de peer-review. De asemenea, considerăm că trebuie implementate măsuri ferme de penalizare pentru cercetătorii ale căror articole încalcă normele etice, incluzând sancțiuni clare și mecanisme de responsabilizare. Această abordare ar trebui să fie însoțită de o campanie de conștientizare în rândul comunității academice, subliniind importanța aderenței la aceste standarde, pentru a menține integritatea și credibilitatea cercetării științifice. Prin aceste acțiuni, vom contribui la asigurarea unui mediu academic în care excelența și etică să fie pilonii centrali ai progresului științific.

4. Concluzie

Asociația Ad Astra se angajează să susțină cele mai înalte standarde de integritate academică și conduită etică în cercetare. Există și suport legal, și anume directiva 1024/2019 transpusă prin legea 179/2022 prin care se poate cere publicarea datelor aferente studiilor științifice. De asemenea, îndemnăm pe toți cercetătorii din țară să verifice pe PubPeer.com dacă există articole cu probleme la care sunt autori principali, corespondenți sau coautori, să răspundă adecvat și să corecteze/retracteze articolele respective dacă este cazul. În final, îndemnăm toți membrii comunității științifice din România să ni se alăture în acest demers, asigurându-ne că rezultatele cercetării sunt atât de reputație, cât și de impact. Considerăm că viitorul cercetării științifice românești depinde de acțiunea noastră colectivă de astăzi pentru a susține aceste valori și principii.

Cu stimă.

Asociația Ad Astra

[1]- <https://uefiscdi.gov.ro/premierea-rezultatelor-cercetarii-articole>

[2]- <https://www.nature.com/articles/d41586-023-03464-x>

[3]- <https://www.nature.com/articles/d41586-024-00629-0>

[4]- <https://asistdl.onlinelibrary.wiley.com/doi/full/10.1002/asi.24568>

[5]- <https://pressone.ro/afacerea-premii-pentru-cercetare-1-studii-stiintifice-la-kilogram-recompensate-din-bani-publici/>

[6]- http://www.cncs-nrc.ro/wp-content/uploads/2016/12/Comunicat-premiere-articole2023_CNCS-31mai.pdf

[7] - <https://med.stanford.edu/sudhoflab/science-resources/integrity---pubpeer.html>

[8]- <https://academic.oup.com/rev/article/30/3/405/6348133?login=true>

[9]- <https://retractionwatch.com/2023/03/21/nearly-20-hindawi-journals-delisted-from-leading-index-amid-concerns-of-papermill-activity/>

[10]- <https://ad-astra.ro/2023/05/31/asociatia-ad-astra-adera-la-recomandarile-dora-pentru-evaluarea-cercetarii/>